

БЛІНОВА Г. О.,
кандидат юридичних наук,
начальник кафедри цивільно-
правових дисциплін
(Дніпропетровський гуманітарний
університет)

УДК 347.64

ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ІНСТИТУТУ ТАЄМНИЦІ УСИНОВЛЕННЯ: СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ

Досліджується поняття й зміст таємниці усиновлення, чинне законодавство, що регулює її правовий режим, регламентує порядок використання та сучасні правові тенденції.

Ключові слова: таємниця усиновлення, конфіденційна інформація, усиновлення, права дитини.

Исследуется понятие и содержание тайны усыновления, действующее законодательство, регулирующее ее правовой режим, регламентирующее порядок ее использования и современные правовые тенденции.

Ключевые слова: тайна усыновления, конфиденциальная информация, усыновления, права ребенка.

We study the concept and content of adoption, the legislation that governs its legal regime governing the procedure and its use modern legal trends.

Key words: secret adoptions, confidential information, adoption, children's rights.

Вступ. Майбутнє будь-якої держави нерозривно пов'язано із благополуччям наступних поколінь. Психічне та фізичне здоров'я дітей – це запорука розвинутого й перспективного громадянського суспільства. В усіх діях щодо дітей, незалежно від того здійснюються вони державними чи приватними установами, що опікуються питаннями соціального забезпечення, судами, адміністративними чи законодавчими органами, першочергова увага приділяється якнайкращому забезпеченню інтересів дитини, – зазначено у Конвенції про права дитини [3]. Основними правами дітей є право на життя; право на ім'я й набуття громадянства; право вільно висловлювати свою думку; право на свободу думки, совісті й релігії; права на особисте життя, сімейне життя, недоторканність житла, таємницю кореспонденції, право на освіту, право на відпочинок і дозвілля. Також кожна дитина має право бути захищеною від катування та іншого жорстокого, нелюдського або такого, що принижує гідність, виду поведіння та покарання, незаконного посягання на її честь і репутацію. Одним із правових інститутів, що гарантує дотримання прав дітей, є інститут усиновлення як пріоритетна форма влаштування дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування [7], й допускається виключно в інтересах дитини України відповідно до закону [13]. За загальними підрахунками зараз в Україні близько 35 тисяч дітей виховуються в сім'ях усиновителів [4]. З метою зміцнення сім'ї усиновителів як соціального інституту та забезпечення кожної дитини сімейним вихованням, можливістю духовного та фізичного розвитку Верховна рада України на законодавчому рівні визначила правовий режим таємниці усиновлення.

Водночас в останні роки виникли нові погляди громадських організацій та окремих правознавців, підтриманих іноземними організаціями, щодо необхідності скасування інституту

таємниці усиновлення. Прихильники такого нового погляду на інститут таємниці усиновлення посилаються на досвід деяких країн Європейського Союзу, які не мають положення про «таємницю» усиновлення. Більше того, у деяких країнах (наприклад, Велика Британія) під час підготовки всиновлювачів ті мають підписати документ, у якому зобов'язуються повідомити дитині про біологічну родину. Інакше всиновлення не можливо. Коли і як батьки визначають самі. Державні органи їм можуть тільки порекомендувати. Є також рекомендація Комітету ООН з прав дитини Люксембургу щодо обов'язку держави зберігати інформацію про біологічну родину дитини, щоб потім була можливість передати цю інформацію в «слухний» у цьому сенсі для дитини час [9].

Відповідно до положень Гаазької Конвенції (ст. 30.2) та Конвенції ООН про права дитини (ст. 7.1) усиновлені діти мають право доступу до інформації про їх походження, особисту та сімейну історію та, наскільки це можливо, особистих даних про їх біологічних батьків, за відповідного нагляду. Дитячий фонд ООН ЮНІСЕФ наголошує на своїй позиції про те, що усиновлені діти мають право на доступ до інформації про їх походження, за відповідного нагляду. З позиції Дитячого фонду ООН (ЮНІСЕФ), «таємниця» усиновлення суперечить міжнародним конвенціям [1].

Ці позиції ґрунтуються на твердженні прихильників цієї позиції про обмеження інститутом таємниці усиновлення права дитини знати своє походження, мати родинні зв'язки з кровними родичами. Нова позиція про необхідність ліквідації інституту таємниці усиновлення спирається на переконання, що такий стан справ із таємницею усиновлення – це пережиток радянської системи, адже вона зовсім не убезпечує дитину від психологічних травм, пов'язаних з інформацією про те, що вона нерідна, водночас, на думку прихильників нових правових тенденцій у цій сфері таємниця усиновлення однозначно є пріоритетом інтересів дорослих над інтересами дитини. Так вважає і Уповноважений Президента з прав дитини, оскільки, на його думку, таємниця усиновлення позбавляє посадових осіб можливості отримати об'єктивну інформацію про те, як живе й розвивається дитина, навіть тоді, коли вона знає про те, що усиновлена. У зв'язку з цим він ініціює внесення змін до Сімейного та Кримінального кодексів України про скасування таємниці усиновлення та впровадження опосередкованого контролю умов проживання усиновлених дітей [4].

Постановка завдання. Мета статті – з'ясування змісту поняття та кола таємниці усиновлення, характеристика її правового режиму, місця в системі інформації з обмеженим доступом, виявлення засад використання такої інформації з урахуванням норм сучасного інформаційного законодавства, новітніх тенденцій та юридичної практики. Предмет розгляду цього наукового дослідження – правові норми й наукові теорії, що визначають необхідність існування, зміст та правовий режим таємниці усиновлення, порядок її формування, зберігання та межі використання.

Результати дослідження. Чинне українське законодавство виділяє два види таємниці усиновлення: від дитини та від інших сторонніх осіб. Так, відповідно до ст. 226 Сімейного кодексу України особа має право на таємницю перебування на обліку тих, хто бажає усиновити дитину, пошуку дитини для усиновлення, подання заяви про усиновлення та її розгляду, рішення суду про усиновлення. Дитина, яка усиновлена, має право на таємницю, в тому числі і від неї самої, факту її усиновлення. Основними положеннями режиму таємниці усиновлення є: 1) особа, яка була усиновлена, має право після досягнення нею чотирнадцяти років на одержання інформації щодо свого усиновлення; 2) усиновлювач має право приховувати факт усиновлення від дитини, яка ним усиновлена, й вимагати нерозголошення цієї інформації особами, яким стало відомо про неї як до, так і після досягнення дитиною повноліття; 3) усиновлювач має право приховувати від дитини факт її усиновлення, якщо розкриття таємниці усиновлення може завдати шкоди її інтересам; 4) якщо усиновлюється дитина, яка не досягла семи років, службові особи при виявленні її згоди на усиновлення зобов'язані вживати заходів щодо забезпечення таємниці усиновлення від самої дитини; 5) особи, яким у зв'язку з виконанням службових обов'язків доступна інформація щодо усиновлення (перебування осіб,

які бажають усиновити дитину, на обліку, пошук ними дитини для усиновлення, подання заяви про усиновлення, розгляд справи про усиновлення, здійснення нагляду за дотриманням прав усиновленої дитини тощо), зобов'язані не розголошувати її, зокрема й тоді, коли усиновлення для самої дитини не є таємним; 6) відомості про усиновлення видаються судом лише за згодою усиновлювача, крім випадків, коли такі відомості потрібні правоохоронним органам, суду у зв'язку з цивільною чи кримінальною справою, яка є у їх провадженні; 7) особи, які розголосили таємницю усиновлення, несуть відповідальність, установлену законом; 8) якщо усиновлення для дитини не є таємним, брат та сестра мають право знати про нове місце її проживання [14]. Усе зазначене утворює основу правового режиму таємниці усиновлення, яка відповідно до ст. 8 Закону України «Про доступ до публічної інформації» є таємною інформацією [10].

Зазначені правила не стосуються випадків усиновлення іноземцями дітей, що є громадянами України. Так, відповідно до ст. 285 Сімейного кодексу України усиновлення дитини, яка є громадянином України, особою, яка є громадянином держави, з якою Україна не має договору про надання правової допомоги, не є таємним, якщо в державі, в якій усиновлювач постійно проживає і в яку має переїхати дитина, усиновлення не є таємним. Також усиновлення дитини, яка є громадянином України, особою, яка є громадянином держави, з якою Україна не має договору про надання правової допомоги, і якщо ця особа в Україні постійно не проживає, не є таємним [14]. У таких випадках охорона інформаційного благополуччя усиновленої дитини здійснюється за правовими нормами держави, де дитина проживатиме.

Соціальний супровід може здійснюватися стосовно усиновленої дитини, якщо ця діяльність не порушує таємницю усиновлення і виконується за згодою або на прохання усиновлювача або дитини [11], а також служба у справах неповнолітніх за місцем проживання усиновлювача щороку протягом перших трьох років після усиновлення дитини перевіряє умови її проживання та виховання. За результатами перевірки складається звіт, у якому зазначаються відомості про стан здоров'я, фізичний та розумовий розвиток дитини, стосунки в родині. Перевірка проводиться зі збереженням таємниці усиновлення [12]. Для дотримання режиму таємниці усиновлення під час розгляду сімейних спорів у суді Цивільним процесуальним кодексом (ст. 6) передбачено можливість проведення закритого судового розгляду [15]. Це дозволяє забезпечити обмеження кількості осіб, що отримують доступ до таємної інформації про усиновлену дитину.

Оскільки таємниця усиновлення (удочеріння) охороняється законом, то її розголошення тягне за собою юридичну відповідальність. Ст. 168 Кримінального кодексу України розголошення таємниці усиновлення (удочеріння) всупереч волі усиновителя (удочерителя) карається штрафом до п'ятдесяти неоподатковуваних мінімумів доходів громадян або громадськими роботами на строк до двохсот сорока годин, або виправними роботами на строк до двох років. Те саме діяння, вчинене службовою особою або працівником медичного закладу, яким відомості про усиновлення (удочеріння) стали відомі по службі чи по роботі, або якщо воно спричинило тяжкі наслідки, карається штрафом до двохсот неоподатковуваних мінімумів доходів громадян або обмеженням волі на строк до трьох років, або позбавленням волі на той самий строк, з позбавленням права обіймати певні посади чи займатися певною діяльністю на строк до трьох років або без такого [5]. Законодавець не передбачив адміністративну відповідальність за порушення режиму таємниці усиновлення, на відміну від банківської, комерційної та державної таємниці. На наш погляд, зазначене є суттєвим недоліком, оскільки втрачена поступовість юридичної відповідальності. Наявність адміністративної відповідальності за порушення режиму цього виду таємниці підвищило б рівень її правового захисту.

Водночас основні положення режиму таємниці усиновлення, які б не мали позитивні цілі захистити інтереси дитини, що забезпечує її комфортний психічний розвиток та

становлення в підлітковому віці, все ж таки має певні недоліки, що стосуються реалізації на практиці її майнових та інших інтересів.

За даними Уповноваженого Президента з прав дитини, за останній рік було розглянуто близько 3 тис. звернень та скарг про порушення прав дітей від самих дітей або від їх законних представників. Найпоширеніші питання захисту житлових та майнових прав дітей, скарги на роботу місцевих органів влади та місцевого самоврядування, питання захисту прав дітей-сиріт та дітей з багатодітних сімей, неповнолітніх, які перебувають у конфлікті із законом, проблема невиплати сторонами аліментів, представлення інтересів дітей у судах тощо. Проте через дотримання таємниці усиновлення зробити це в 100-відсотковому обсязі наразі неможливо. Від чого страждають, у першу чергу, усиновлені діти – зазначає Уповноважений Президента з прав дитини [4].

Думки громадськості, висловлені громадськими організаціями теж відображають двополярне бачення проблеми таємниці усиновлення. Так, представники таких громадських організацій, як : Всеукраїнська громадська організація «Жіночий консорціум України»; Міжнародний правозахисний центр «Ла Страда Україна»; Партнерство «Кожній дитині»; Правозахисний центр «Поступ»; Сумська обласна молодіжна громадська організація «Гендерна агенція консультацій та інформації»; Харківська обласна фундація «Громадська Альтернатива» вважають, що положення Сімейного кодексу України щодо таємниці усиновлення вступають в протиріччя зі ст. 7, 8 Конвенції про права дитини ООН і норми законодавства щодо таємниці всиновлення має бути скасовано. Зокрема, ст. 7 Конвенції гарантує дитині «...наскільки це можливо, право знати своїх батьків і право на їх піклування», а ст. 8 передбачає, що «Держави-учасниці зобов'язуються поважати право дитини на збереження індивідуальності, включаючи громадянство, ім'я та сімейні зв'язки, як передбачається законом, не допускаючи протизаконного втручання» [6]. На сьогодні в Україні у випадку усиновлення можуть бути змінені ім'я, прізвище дитини, навіть якщо дитина вже усвідомлює, як її звати; можуть бути змінені місце та дата народження дитини. Це не тільки обмежує право дитини на захист індивідуальності, але й обмежує право дитини на контакт з обома батьками й зв'язки з кровними родичами (брати, сестри, батьки). У свою чергу, правові положення, що гарантували б усиновленим дітям збереження, а потім надання інформації про їхню кровну сім'ю, справжні дату народження та місце народження дитини, відсутні в національному законодавстві. Більше того, розголошення таємниці усиновлення вважається кримінальним злочином. Опозиціонери інституту таємниці усиновлення пропонують його скасувати.

Із такою пропозицією не згодні представники інших громадських організацій, що займаються захистом прав дітей. На їхню думку, ініціатори цих змін під час їх підготовки не врахували позицію батьків-усиновлювачів та не вивчили життя сімей, у яких є усиновлені сини та доньки, тому зробили поспішні висновки. Прихильники цієї позиції вважають, що таємницю усиновлення скасовувати не можна, оскільки така інформація завдасть дітям значної шкоди, адже, на думку психологів, може бути адекватно сприйнята не раніше досягнення дитиною 21-річного віку. У зв'язку з цим громадські активісти звернулися до Омбудсману з проханням завадити прийняттю запропонованих Уповноваженим Президента з прав дитини змін до законодавства [4]. Прихильники інституту таємниці усиновлення також вважають, що розкриття таємниці усиновлення може призвести до негативного ставлення до дітей з боку їх однолітків, особливо у підлітковому віці, а це матиме негативний вплив на дитячу психіку та взаємини із суспільством. Така інформація лише збудуватиме конфлікти дітей з батьками-усиновлювачами, а також може спровокувати неадекватну поведінку, зокрема й утечу від батьків.

Розглянувши основні положення режиму таємниці усиновлення, слід погодитись із висловленням Є. Захарова, правозахисника, голови правління «Української Гельсінської спілки», що в цьому питанні ми маємо своєрідний трикутник – біологічних батьків, усиновителів та власне самих дітей. У кожній сторони є право на приватність, що потрібно

враховувати. Ця проблема настільки складна, на його думку, що не можна створювати єдиний шаблон для її розв'язання – кожна ситуацію, пов'язану з усиновленням, потрібно розглядати окремо і в деяких випадках берегти таємницю, у деяких – розкривати її [8]. Ми повністю згодні з позицією Є. Захарова і вважаємо за можливе запровадити психологічну експертизу щодо готовності дитини сприйняти інформацію про своє усиновлення, на підставі якої можна було б приймати рішення про розкриття дитині таємниці її усиновлення.

Усе зазначене свідчить про назрілу необхідність напрацювання правових механізмів посилення гнучкості режиму таємниці усиновлення. Такими заходами щодо удосконалення цього правового інституту є напрацювання варіацій та розширення підстав розкриття таємниці усиновлення. Так, у напрямку послаблення жорсткості правових норм, що визначають інститут таємниці усиновлення, представники громадських організацій рекомендують: 1) прописати чіткі процедури щодо підбору усиновителів для дитини та їх підготовки; 2) дозволити сім'ям, у яких уже виховуються усиновлені діти, самим вирішувати чи розкривати їм таємницю щодо усиновлення, коли і в який спосіб це зробити, надавши їм відповідні консультації та підтримку; 3) одним із основних завдань має бути формування позитивного ставлення громадськості до факту усиновлення та до самих усиновлювачів, бо скасування таємниці усиновлення, особливо на початковому етапі, призведе до зменшення кількості бажаючих усиновити дитину й, можливо, для певної кількості дітей право на виховання в сім'ї буде втрачено; 4) захист прав усиновлених дітей має здійснюватись на загальних засадах, втручання в питання виховання, догляду за дитиною має здійснюватись лише в разі порушення норм, визначених законодавством України; 5) скасування таємниці усиновлення ні в якому разі не повинно стати кампанією, що завдасть більше шкоди, аніж користі; 6) скасування таємниці усиновлення має розглядатись у контексті вдосконалення системи забезпечення прав дітей, зокрема, стосовно законодавчого врегулювання понятійного апарату щодо вразливих категорій дітей, визначення ознак їх вразливості, альтернативних форм тимчасової опіки над дітьми, рівнів втручання та відповідальності посадових осіб, процедур та механізмів міжвідомчої взаємодії та участі громадськості [6]. Наведені позиції мають стати визначальними у проведенні правової реформи інституту таємниці усиновлення, оскільки відображають ставлення громадянського суспільства до цієї проблеми.

До скасування таємниці усиновлення закликає також Дитячий фонд ООН (ЮНІСЕФ), але лише після того, як у країні буде проведено необхідну підготовку, а саме: 1) гучну кампанію з інформування громадськості, яка продемонструє переваги усиновлення та допоможе запобігти стигматизації шляхом зміни ставлення громадськості до питання усиновлення; 2) включення у процес усиновлення таких процедур, як відбір усиновлювачів, перевірка на сумісність та розвиток зв'язку між дитиною та усиновлювачами, що забезпечить більш належне влаштування дитини у родину; 3) ефективнішу підтримку біологічним батькам шляхом раннього виявлення проблем і надання підтримки сім'ям з метою усунення проблеми до її перетворення на кризову ситуацію; 4) ефективнішу підтримку усиновлювачам, у яких має бути можливість за необхідності звернутися за допомогою після усиновлення. Дитячий фонд ООН ЮНІСЕФ визнає складність питання усиновлення й необхідність більш широкого діалогу між усіма членами суспільства – фахівцями, родинами, дітьми та широкою громадськістю [1]. Полегшити процес реформування правового регулювання таємниці усиновлення можуть пропозиції вітчизняних правознавців щодо необхідності передбачення у законодавстві обов'язку державних органів зберігати записи про біологічну сім'ю дитини, дані про дату та місце народження, ім'я, прізвище, по-батькові дитини до усиновлення, а також заохочення ініціатив державних та недержавних організацій щодо збору й збереження додаткової інформації про життя дитини до моменту усиновлення (родинні фотографії, листи, родинні реліквії, предмети вжитку тощо), для того щоб кожна людина, яка була усиновлена, за власним

бажанням, мала доступ до цієї інформації (але не пізніше, як з 18 років) [9]. Зазначені зміни в законодавстві мають супроводжуватись просвітницькою кампанією щодо важливості та методів збереження індивідуальності й самобутності дитини. Зазначене свідчить про необхідність формування нового правового підходу до регулювання суспільних відносин щодо забезпечення таємниці усиновлення.

Висновки. З урахуванням сучасних правових норм, таємницю усиновлення можна визначити як таємну інформацію про перебування на обліку тих осіб, хто бажає усиновити дитину, пошук дитини для усиновлення, подання заяви про усиновлення та її розгляд, рішення суду про усиновлення, здійснення нагляду за дотриманням прав усиновленої дитини, що охороняються з метою зміцнення сім'ї як соціального інституту та забезпечення кожної дитини сімейним вихованням.

З урахуванням наведених полярних точок зору на зміст та саму необхідність існування таємниці усиновлення необхідно зазначити, що спрощення режиму таємниці усиновлення – це сучасно доведена необхідність. Водночас цей процес має бути послідовний, продуманий, вивірений, який однозначно має включати й заходи з підвищення професійної компетентності всіх суб'єктів соціальної роботи та формування громадянської свідомості суспільства про відповідальність за стан дотримання прав кожної дитини – в конкретній сім'ї, в конкретній громаді, в державі Україна. Інтенсивна інтегративна правова політика України зумовлює потребу враховувати під час реформування інституту таємниці усиновлення мінімальні стандарти, які визначають, зокрема, норми міжнародних угод, ратифікованих Україною, а також суттєву різницю у підходах правових систем різних країн в питанні доступу дитини до записів про усиновлення. Тільки в такий спосіб ми зможемо гарантувати право кожній дитині зростати, виховуватись і реалізовувати свій потенціал у сприятливому сімейному середовищі, зберігаючи її індивідуальність.

Список використаних джерел:

1. Дитячий фонд ООН (ЮНІСЕФ) підтримує скасування таємниці усиновлення в Україні [Електронний ресурс] // Україна без сиріт. – Режим доступу : http://www.unicef.org/ukraine/ukr/media_20680.html
2. Інструкція про порядок реєстрації актів громадянського стану в Українській РСР [Електронний ресурс] : інструкція Міністерства юстиції Української РСР, від 12.12.70. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/n0001323-70>
3. Конвенція про права дитини (20 листопада 1989 року). Конвенцію ратифіковано Постановою ВР № 789-ХІІ від 27.02.91 : зібрання чинних міжнародних договорів України. – 1990. – № 1. – С. 205.
4. Кондратьєва О. Таємниця усиновлення під загрозою [Електронний ресурс] // Юридичний вісник України. – № 35. – 1–7 вересня. – 2012. – Режим доступу : http://smi.liga.net/articles/2012-09-05/6842703-ta_mnitsya_usinovlennya_p_d_zagrozoyu.htm#
5. Кримінальний кодекс України : Закон України, від 5 квітня 2001 року № 2341-ІІІ // Відомості Верховної Ради. – 2001. – № 25–26. – Ст. 131.
6. Позиція громадських організацій щодо таємниці усиновлення [Електронний ресурс] // Ресурсний центр ГУРТ. – Режим доступу : <http://gurt.org.ua/articles/15322/>
7. Порядок провадження діяльності з усиновлення та здійснення нагляду за дотриманням прав усиновлених дітей : Постанова Кабінету Міністрів України, від 8 жовтня 2008 р. № 905 // Урядовий кур'єр. – 07.11.2008. – № 209.

8. Право на правду: Чи потрібне скасування таємниці усиновлення? [Електронний ресурс] //Жіночий консорціум України. – Режим доступу: http://wcu-Network.org.ua/ua/defencerights/article/Pravo_na_pravdu_Chi_potrbne_skasuvannja_ta%D1%94mnic_usinovlennja
9. Правозахисники та громадські організації за скасування таємниці усиновлення [Електронний ресурс] //Україна без сиріт/ – Режим доступу: <http://www.ukrainabezsyrit.org/shablon-article/article/122312>
10. Про доступ до публічної інформації: Закон України, від 13 січня 2011 року № 2939-VI //Відомості Верховної Ради України. – 2011. – № 32. – Ст. 314.
11. Про забезпечення організаційно-правових умов соціального захисту дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування: Закон України, від 13 січня 2005 року № 2342-IV //Відомості Верховної Ради. – 2005. – № 6. – Ст. 147.
12. Про затвердження Порядку ведення обліку дітей, які можуть бути усиновлені, осіб, які бажають усиновити дитину, та здійснення нагляду за дотриманням прав дітей після усиновлення [Електронний ресурс]: Постанова Кабінету Міністрів України, від 28 серпня 2003 р. № 1377. – Режим доступу: <http://www.rada.ua>
13. Про охорону дитинства: Закон України, від 26 квітня 2001 року № 2402-III // Голос України. – 06.06.2001. – № 98.
14. Сімейний кодекс України: Закон, від 10 січня 2002 року № 2947-III // Відомості Верховної Ради. – 2002. – № 21–22. – Ст. 135.
15. Цивільний процесуальний кодекс України Закон, від 18 березня 2004 року № 1618-IV //Відомості Верховної Ради. – 2004. – № 40–41. – 42. – Ст. 492.

ПЕТРЕНКО В. В.,

аспірант

(Київський національний університет
імені Тараса Шевченка)

**ПОНЯТТЯ ТА ОСОБЛИВОСТІ
АДМІНІСТРАТИВНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ
ЗА ПОРУШЕННЯ ПРАВИЛ РИБАЛЬСТВА
ТА ОХОРОНИ РИБНИХ ЗАПАСІВ В УКРАЇНІ**

УДК 342.95

Визначено поняття адміністративної відповідальності за порушення правил рибальства та охорони рибних запасів; проаналізовано основні адміністративні правопорушення в сфері охорони рибних запасів; охарактеризовано види адміністративних санкцій за порушення правил рибальства.

***Ключові слова:** правила рибальства, охорона рибних запасів, адміністративна відповідальність, порушення правил рибальства та охорони рибних запасів.*

Определено понятие административной ответственности за нарушение правил рыболовства и охраны рыбных запасов; проанализированы основные административные правонарушения в сфере охраны рыбных запасов; охарактеризованы виды административных санкций за нарушение правил рыболовства.

***Ключевые слова:** правила рыболовства, охрана рыбных запасов, административная ответственность, нарушение правил рыболовства и охраны рыбных запасов.*

The paper defined the concept of "administrative liability for violations of fisheries

